

POM – Pomoč uporabnikom**Izračun števila obiskov**

Štetja fizičnih obiskov v knjižnici v skladu s standardom ISO 2789 in [NUK-ovim priročnikom za opravljanje meritev](#) v izpisih sistema COBISS ni možno zagotoviti, ker za to ni tehničnih pogojev. V sistemu COBISS je v izpisih možen le izračun števila obiskov, ki temelji na transakcijah, evidentiranih v izposoji. Upoštevati je treba, da tako izračunano število obiskov odstopa od dejanskega števila fizičnih obiskov, torej števila obiskov, do katerega bi prišli, če bi obiske šteli ročno ali z napravo za štetje obiskov. Dejansko število obiskov je treba določiti po definiciji, objavljeni v publikaciji *Poročilo o delu knjižnice: priročnik za izpolnjevanje statističnega vprašalnika*, dostopni na povezavi https://cezar.nuk.uni-lj.si/common/files/metodologija/prirocnik_za_meritve.pdf (gl. *Obisk (fizični)*, str. 42) oz. metodologiji, ki je opredeljena v mednarodnem standardu ISO 2789 (gl. pogl. 6.2.10 *Fizični obiski*).

Za izračun števila obiskov sta bili v programski opremi COBISS3 uporabljeni dve metodologiji:

1. Izračun števila obiskov v skupini izpisov *Statistike/Obisk* (od *I-STA-001* do *I-STA-007*)

Ta skupina je za izračun števila obiskov uporabljala označevanje transakcij ob evidentiranju postopkov v izposoji, kar je drugačen princip delovanja, kot se je uporabljal v COBISS2 in kot se uporablja v drugi skupini. Omogočala je štetje z vnaprej definiranimi transakcijami, knjižnica pa je lahko izbirala le obdobje in oddelek. Tak način štetja obiskov je zadostoval, dokler so segment COBISS3/Izposoja uporabljale manjše knjižnice, knjižnice brez oddelkov in knjižnice, ki svojim članom ponujajo manjši nabor storitev (npr. le izposajo in vračilo). Z vključevanjem novih funkcionalnosti v segment COBISS3/Izposoja, ki so potrebne za delovanje večjih knjižnic, knjižnic z oddelki, knjižnic, v katerih članom omogočajo podaljšave in rezervacije preko *Moje knjižnice*, itd., se je izkazalo, da je način izračuna števila obiskov za te knjižnice nezadovoljiv. Pomanjkljivosti, ki so se pojavile ob izračunu števila obiskov, so bile:

- neustrezno označevanje transakcij, če je bila aktivnost člana evidentirana za nazaj (na starejši datum),
- neustrezno označevanje transakcij v primeru evidentiranja plačila terjatev,
- neustrezno označevanje transakcij, če je član obiskoval več oddelkov knjižnice,
- neustrezno označevanje transakcij, ko so bile pri članu zaporedoma evidentirane različne vrste transakcij (različne kombinacije zaporedja evidentiranja transakcij).

2. Izračun števila obiskov v izpisih *Statistike/Obisk/Obisk po transakcijah (od I-STA-OT01 do I-STA-OT07)* in *Statistike/Statistike (uporabniške razvrstitve)/Obiski (od I-STA-O10 do I-STA-O20)*

Zgoraj opisano je vodilo do tega, da so bili decembra 2015 pripravljene [novi izpisi](#) z novim načinom izračuna števila obiskov. Ti izpisi omogočajo, da ob pripravi izpisa izberemo aktivnosti članov, ki jih želimo vključiti v izračun števila obiskov. Pri izračunu števila obiskov se obisk člana šteje vsakič, ko je med zadnjo transakcijo, ki je bila evidentirana za člana in izbrana pri pripravi izpisa, in prvo naslednjo transakcijo pri tem članu, minila več kot ena ura.

Časovni okvir za izračun števila obiskov je v COBISS3 od verzije V6.14-00 (9.–10. december 2017) naprej poenoten s tistim, ki je bil v veljavi v programski opremi COBISS2. Tako se kot en obisk člana šteje obisk za izbrane aktivnosti (transakcije), ki so bile pri tem članu izvedene v obdobju ene ure.

V COBISS3 je mogoče pripraviti izračun števila obiskov tudi za obdobje, v katerem je knjižnica uporabljala programski segment COBISS2/Izposoja (*gl. opis dopolnitev COBISS3, V6.16-00, 10.–11. marec 2018*). Izračun števila obiskov na osnovi transakcij, evidentiranih v COBISS2/Izposoja, po metodologiji prve skupine izpisov po dopolnitvi arhitekture ni mogoč. Zato je bila prva skupina izpisov (od *I-STA-O01* do *I-STA-O07*) umaknjena. Podmapa z izpisi za izračun števila obiskov je bila preimenovana iz *Obisk* v *Izračun števila obiskov*.

Izračun števila aktivnih članov

V programski opremi COBISS3 izračun števila aktivnih članov temelji na transakcijah, evidentiranih v izposoji. Kot aktiven član se šteje tisti član, pri katerem je bila v izbranem obdobju evidentirana vsaj ena izmed transakcij, ki smo jih določili kot tiste, za katere želimo izračunati število aktivnih članov (npr. zanima nas število aktivnih članov preko servisa Moja knjižnica v COBISS+ in mCOBISS).

Pravila izračuna števila aktivnih članov:

- Kot aktivni člani se štejejo samo člani, ki so fizične osebe. Partnerji, ki so aktivni zaradi medknjižnične izposoje, in oddelki knjižnice se v število aktivnih članov ne štejejo.
- Vsak član se kot aktiven šteje samo enkrat.
- To velja tudi v primeru knjižnice z oddelki, če je bil član aktiven v več kot enem oddelku in pripravljamo statistiko aktivnih članov za več ali vse oddelke skupaj.
- Kot aktivni člani se upoštevajo tudi tisti člani, o katerih ni več zapisa v lokalni bazi članov (so bili izbrisani), je pa bila pri njih v izbranem obdobju evidentirana katera izmed transakcij, ki jih izberemo pri pripravi izpisa.
- Pri razvrščanju podatkov o aktivnih članih se v skupini izpisov **Člani (podatki o članih iz transakcijskih datotek izposoje)** upoštevajo lastnosti članov, kot so jih imeli v času evidentiranja transakcije v izposoji. Če se je pri članu podatek za razvrščanje v izpisu spremenil (npr. sprememba kategorije iz osnovnošolca v srednješolca), se isti član v prikazu podatkov po posameznih kategorijah razvrstitve upošteva v vseh kategorijah razvrstitve, ki so bile pri članu zabeležene v izbranem obdobju, v skupnem seštevku

števila aktivnih članov pa se upošteva samo enkrat. V primeru, ko so podatki razvrščeni po lastnostih člana, ki se ob evidentiranju transakcij v izposoji ne evidentirajo med podatke o transakciji, se pri razvrščanju upošteva aktualni podatek iz baze članov.

- Pri razvrščanju podatkov o aktivnih članih se v skupini izpisov **Člani (podatki o članih iz baze članov)** upoštevajo lastnosti članov, kot so zapisane pri teh članih v aktualni bazi članov (kategorija, spol, starost, občina stalnega prebivališča itd.).
- Če je v pripravo statistike zajeto tudi obdobje, v katerem je knjižnica še uporabljala programski segment COBISS2/Izposoja, se člani, ki so bili aktivni v času uporabe COBISS2/Izposoja in COBISS3/Izposoja, štejejo le enkrat.

Privzeto se pri izračunu števila aktivnih članov upoštevajo tiste transakcije, ki zahtevajo aktivnost člana – npr. vpis člana, izposoja na dom, izposoja v čitalnico, rezervacije prostega gradiva, rezervacije neprostega gradiva itd. Transakcije, ki ne zahtevajo aktivnosti člana, se privzeto ne upoštevajo – npr. dodelitev rezerviranega gradiva članu.

V programski opremi COBISS2/Izpisi je bila izhodišče za izračun števila aktivnih članov aktualna baza članov. To pomeni, da se kot aktivni niso upoštevali in šteli tisti člani, ki so bili v izbranem obdobju aktivni, vendar so bili izbrisani in jih ob pripravi izpisa statistike ni bilo več v lokalni bazi članov. Podatki za statistiko aktivnih članov so se za obdobje do 3. junija 2007 pripravljali na osnovi dejanskih podatkov o članih v lokalni bazi podatkov knjižnice. Pri pripravi podatkov za obdobje po tem datumu pa so se upoštevali podatki o članu iz arhiva transakcij, razen osebnih podatkov, ki se v arhiv transakcij niso zapisovali. Podatki v statistikah aktivnih članov so bili razvrščeni po lastnostih, ki so jih člani imeli, ko jih je program v izbranem obdobju prvič zaznal kot aktivne.